

“De uitkomsten van het onderzoek hebben ons ook verrast”

11 mei 2015 - Interview Philip den Ouden, directeur FNLI en mede-opdrachtgever consumentenonderzoek TNS NIPO over statiegeld

TNS NIPO heeft onlangs een onderzoek gehouden onder consumenten over plastic recycling en Plastic Heroes. In het onderzoek stond ook een aantal vragen over het plan om het statiegeldsysteem voor grote plastic flessen samen te brengen met Plastic Heroes. De uitkomsten van het onderzoek, waaruit bleek dat de meeste consumenten plastic recycling belangrijk vinden, maar het hun niet veel uitmaakt hoe dit gebeurt, leidde bij de statiegeldlobby (een coalitie van milieuorganisaties; deels gefinancierd door een fabrikant van statiegeldmachines - het Noorse bedrijf Tomra) tot veel ophef en zelfs kritiek op het onderzoek. Wat is er aan de hand? Een gesprek met Philip den Ouden, als directeur van FNLI een van de opdrachtgevers van het onderzoek.

“Wij wilden graag weten wat consumenten vinden van het recyclen van plastic, hoe belangrijk dit voor hun is, en in welke mate zij er bij betrokken zijn. Het bedrijfsleven en gemeenten zijn in 2008 gestart met Plastic Heroes, en de meeste Nederlanders zijn ermee bekend via de bakken en zakken om de plastic verpakkingen gescheiden in te leveren voor recycling. Het systeem is dankzij de consumenten en de gemeenten een groot succes, en heeft Nederland binnen Europa koploper gemaakt op het gebied van plastic recycling. We zijn er echter nog lang niet. En om net zoals bij papier, karton en metaal te komen tot een circulaire economie waarbij de opbrengst van het afval de inzameling bekostigt, willen we statiegeld graag samenbrengen met Plastic Heroes. We waren benieuwd wat de consument hiervan vindt. De statiegeldlobby haalde steeds een onderzoek uit 2010 aan waaruit zou blijken dat de meeste Nederlanders positief staan ten opzichte van statiegeld. Dit bleek trouwens ook uit het nieuwe onderzoek: Nederlanders hebben grote waardering voor het statiegeldsysteem. Wat nu wezenlijk anders is, betreft het feit dat in 2010 Plastic Heroes nog in de kinderschoenen stond, en geen alternatief was van statiegeld. Inmiddels recyclen we met Plastic Heroes vijf keer zoveel plastic als met statiegeld en is het logischer om de twee systemen samen te brengen.”

“De uitkomsten van het onderzoek onder 1035 Nederlanders waren voor ons verrassend. Zo bleek onder meer dat bijna de helft (46%) positief over het samenbrengen was, 28% neutraal en 23% negatief. Ook bleek dat het 7 op de 10 Nederlanders niet uitmaakt als de plastic flessen in de toekomst via Plastic Heroes ingeleverd kunnen worden. Dit waren sterk verschillende resultaten in vergelijking met 5 jaar geleden. Wij hadden dit ook niet verwacht, want er heerste altijd het beeld alsof iedereen tegen afschaffing statiegeld is. Nu blijkt dat veel Nederlanders minder gehecht zijn aan statiegeld dan gedacht, en het vooral belangrijk vinden dat plastic wordt gerecycled.”

“De resultaten lieten ook andere interessante uitkomsten zien, bijvoorbeeld:

- 72% beoordeelt de faciliteiten rondom het apart inleveren van plastic verpakkingen als goed of heel goed. 10% vindt het slecht of heel slecht. Dat laatste percentage moet verder omlaag, en in sommige gemeenten kunnen de faciliteiten beter, maar dit is een ander beeld dan de foto's van overvolle Plastic Heroes-bakken waar sommigen het internet mee overspoelen.
- 2 op de 3 Nederlanders wil het liefst dat het plastic aan huis wordt opgehaald, en 1 op de 3 kiest voor wegbrengen naar een Plastic Heroes-bak of container.
- Veel mensen (61%) weten niet wat er gebeurt met de plastic verpakkingen nadat die apart zijn ingezameld. Wij zullen hier de komende tijd meer voorlichting over geven.”

“Over statiegeld was het onderzoek duidelijk: de Nederlander is minder gehecht aan statiegeld dan in brede kring wordt aangenomen. Nederlanders waarderen het statiegeldsysteem zeker positief, maar zien het als een middel om plastic te recyclen, en geen doel op zich. Het doel is zoveel mogelijk plastic te recyclen, en met Plastic Heroes wordt dit doel beter bereikt dan met statiegeld.”

“Ik kan me voorstellen dat het voor de statiegeldlobby ongunstige uitkomsten zijn, maar wat vervolgens is gebeurd, dat heeft ons wel verbaasd. We wisten dat sommigen zeer gehecht zijn aan statiegeld, maar dat we zo hard zouden worden aangevallen, hadden we niet verwacht. Het onderzoek en de vraagstelling zouden gemanipuleerd zijn. Zonder naar de uitkomsten te kijken, is geprobeerd om het onderzoek en TNS NIPO te diskwalificeren. Terwijl het onderzoek juist heel zorgvuldig is voorbereid en uitgevoerd. Zo zijn er eerst vier focusgroepen georganiseerd in Amersfoort en Amsterdam met in totaal 20 personen. Op basis van die groeps gesprekken over het recyclen van afval en statiegeld is een vragenlijst opgesteld en door 1035 personen ingevuld. Om te laten zien dat de vraagstelling volstrekt transparant en duidelijk is opgezet, wil ik de vraagstelling graag toelichten.”

“Het onderzoek bestond uit zes onderdelen:

1. Afval scheiden algemeen
2. Huidig gedrag gescheiden inleveren plastic verpakkingen
3. Huidig gedrag plastic flessen met statiegeld
4. Draagvlak samenbrengen twee systemen
5. Inzamelgedrag na samenbrengen twee systemen
6. Bekendheid Plastic Heroes”

“Aan het begin van het onderdeel over de afschaffing van statiegeld en het samenbrengen van statiegeld met Plastic Heroes, hebben de deelnemers een tekst voorgelegd gekregen om duidelijk te maken wat wij bedoelen met het samenbrengen van twee systemen:

B4 : Draagvlak samenbrengen twee systemen

Begin block

T2 :

Text

Wilt u de volgende tekst goed doorlezen:

Het bedrijfsleven, de rijksoverheid en gemeenten willen het recyclen van plastic verpakkingsafval duurzamer, makkelijker en efficiënter maken. Daarom kunt u straks alle plastic verpakkingen in één keer inleveren voor recycling, net als papier en karton.

U kunt alle plastic verpakkingen dan samen inleveren via doorzichtige zakken of via de speciale afvalzakken en afvalbakken van Plastic Heroes of u kunt het bij het restafval gooien (dit verschilt per gemeente).

Voor grote plastic frisdrankflessen (PET flessen) hoeft u dan bij aankoop geen statiegeld meer te betalen en u hoeft de lege flessen ook niet meer apart in te leveren bij de supermarkt om het statiegeld terug te krijgen.

Na het inzamelen wordt het plastic afval verwerkt tot grondstof. Vervolgens maakt men er weer nieuwe producten van, zoals PET flessen, slaapzakken, stofzuigers en tennisballen.

Door het statiegeldsysteem samen te brengen met het Plastic Heroes-systeem verwacht men dat consumenten nog meer plastic verpakkingen gaan inzamelen en recyclen.

Daarna is de volgende vraag gesteld:

Q23 :

Single coded

Het samenbrengen van het huidige statiegeldsysteem en het Plastic Heroes-systeem houdt in dat u voor grote PET flessen geen statiegeld meer betaalt, maar dat deze apart ingezameld dienen te worden samen met het andere plastic afval via Plastic Heroes.

Hoe staat u hier tegenover?

- 1 zeer positief
- 2 positief
- 3 niet positief, niet negatief
- 4 negatief
- 5 zeer negatief
- 99 weet niet

**Position fixed*

Op deze vraag antwoordde 13% zeer positief, 33% positief, 28% niet positief, niet negatief, 16% negatief, 7% zeer negatief en 3% weet niet. Bij elkaar opgeteld is 46% positief en 23% negatief over het afschaffen van statiegeld en het samenbrengen van de twee systemen. Dit vormt een sterk contrast met de cijfers waar altijd mee werd geschermd (9 op de 10 zou tegen afschaffing zijn).

Ook stelden we de volgende vraag aan de deelnemers aan het onderzoek:

Q29 :

Single coded

Statiegeldflessen kunnen nu alleen in de supermarkt worden ingeleverd. Alle overige plastic verpakkingen kunnen via de zakken en bakken van Plastic Heroes worden ingeleverd, of gewoon bij het restafval in de grijze zak/bak als uw gemeente het plastic er later uithaalt. Maakt het voor u iets uit als de statiegeldflessen in de toekomst met de overige plastic verpakkingen kunnen worden ingeleverd in plaats van in de supermarkt?

Random

- 1 nee, dat maakt me niets uit
- 2 ja, dat maakt me wel iets uit

Maar liefst 69%, of 7 op de 10 deelnemers aan het onderzoek, antwoordde dat het hun niets uitmaakt als de grote plastic flessen in de toekomst via Plastic Heroes ingeleverd kunnen worden. Zoals de eerdere tekst duidelijk had gemaakt, was het voor de deelnemers bij deze vraag helder dat het hier ging om een situatie waarin het statiegeld was afgeschaft. Dit nieuws hebben wij vervolgens naar buiten gebracht, omdat het klip en klaar laat zien dat de Nederlandse consument het niet uitmaakt hoe het plastic wordt gerecycled, als het maar gebeurt. Dit is een belangrijk signaal van de consument dat ook aandacht zou moeten krijgen.”

Hier valt inderdaad geen speld tussen te krijgen, zelfs niet voor een wiskundige. Hoe verklaar je dan de felle kritiek?

“Het lijkt erop alsof het statiegeld voor sommigen een doel op zich is. Men lijkt zich blind te staren op een systeem dat goed werkt voor de grote plastic fles, maar in het totaalplaatje van de plastic recycling achterhaald is omdat het zich op 1/6 van al het plastic afval richt terwijl we echt met z'n allen meer moeten recycleren. Alleen door het samenbrengen van statiegeld met Plastic Heroes kunnen we de ambitieuze recyclingdoelstellingen voor plastic afval halen en koploper binnen Europa blijven. Hoe je de percentages ook wilt lezen, het onderzoek van TNS NIPO toont aan dat de Nederlandse consument het helemaal niet erg vindt als statiegeld wordt afgeschaft zolang we verder gaan op de weg die we met Plastic Heroes hebben ingeslagen om zoveel mogelijk plastic te recycleren. Ik spreek de hoop uit dat de milieubeweging niet halsstarrig blijft vasthouden aan het verleden, maar met ons, de Nederlandse consument en gemeenten gaat samenwerken aan een groenere toekomst.”

Lees de volledige rapportage van het onderzoek [hier](#).